

tosszá, és mindez együtt új keserűséget kölcsönöz — a jövőbelátás és megkésetttség keserűségét.”

A magyar irodalomszerető közönség számára érdekes és tanulságos élményül szolgálhatna a Belzebub szonátája avagy a mordovári igaz történet (*Sonata Belzebuba czyli Prawdziwe zdarzenie w Mordowarze*) című 1925-ben írt drámája, amely egyébként magyarul kiadott kötetében nem szerepel. A történet Felső-Magyarországon játszódik, Mordovár városában. (Érdekes a városnév féllengyel, félmagyar eredete — *mordować* annyit jelent lengyelül, mint *gyilkolni*, s a darab valóban nincs híján az öldöklésnek.) Kicsit mikszáthi világot idéz meg Witkiewicz, bár társadalomkritikája áttételesebb, de az abszurd közelítések révén maróbb is.

A *Przeгляд Humanistyczny* 1973. évi 3. számában Jan Ślaski hosszabb tanulmányát olvashatjuk a magyar—lengyel reneszánsz kapcsolatokról. (*Perspektywy komparatystyczne w studiach nad piśmiennictwem Polski i Węgier doby renesansu — Kapcsolattörténeti távlatok a reneszánsz magyar és lengyel írásbeliségét feldolgozó tanulmányokban.*)

A tanulmány szerzője rámutat, hogy a magyar reneszánsz alig ismert Lengyelországban, s a XIX. század iránti kölcsönös érdeklődés súlya elnyomja a XV—XVII. század igen gazdag kulturális kapcsolatait. Pedig ezek a századok a barátság hagyományainak kimeríthetetlen tárházául szolgálnak. Már Janus Pannonius is szoros kapcsolatot tartott a két nagy lengyel humanistával: Nikolaj Lasockival és Marcin Bylicával. Pannonius évtizedeiben százával tanultak magyar diákok a krakkói egyetemen. *Temesvári* Pelbárt is jelentős munkásságot fejtett ki a lengyel fővárosban, a nagy krónikaíró, Jan Długosz pedig Vitéz János nagyváradi könyvtárát használta fel kutatásaihoz. *Balassi* lengyelországi kapcsolatai köztudottak, de a *Báthori* Istvánnal Lengyelországba áramló erdélyi humanisták tevékenységéről alig tudunk valamit. *Pázmány* Péter noviciátusát töltötte a waweli kolostorban, míg Jakub *Wujek* a kolozsvári kollégiumnak volt rektora. Ismeretes *Szepsi Csombor* Márton lengyelországi utazása, kevesebbet tudunk a lengyel nyomdák magyar nyelvű nyomtatványairól; magyarra fordított lengyel művekről és lengyelre fordított magyar írásokról.

Magyarország a lengyel reneszánsz számára Itália felé közvetítőül szolgált, de nem egy magyar mű került lengyel közvetítéssel Oroszországba.

Jan Ślaski cikke számtalan példát hoz fel, amely arra ösztönözhet bennünket, hogy az új kapcsolatok építése mellett a régiek ápolásáról se feledkezzünk meg.

KOVÁCS ISTVÁN

